

motívumait hasonlóan, fehér porcelán-tányérokra fessék, ugyancsak lakkfestékkel és erre szakmunkásokat akartak kiképezni, – mert volt rá (külföldi) vevő és megrendelő. Egyáltalán nem hiszem azt, hogy valaminek a művészi értékét eladhatóságával, divatjával kellene mérni.

Andrásfalvy Bertalan

„Ha valamit csinál az ember, akkor azt csak jól érdemes csinálni...”

Tóth Ágnes 1956-ban Sopronban született, súlyos mozgáskorlátozott, tolókkocsizott kötött életet él. Vidám, szorgalmas, rendkívül tehetséges hímző, teli tervekkel és eredményekkel.

1974-ben érettségizett Sopronban. Először a Pedagógus Hímzőszakkörben, majd átszervezés után a Liszt Ferenc Művelődési Központ szakkörében tanulta a hímzőtechnikákat. 1985-ben nyerte el a *Népművészet Ifjú Mestere* kitüntető címet. 1988-ban a mezőkövesdi Kis Jankó Bori hímzőpályázaton nívódíjat kapott szálánvarrott futójával. A *népi iparművész* címet 1989 óta használhatja, tehát minősítése a legjobbak közé emelte.

1992-ben a IX. Országos Népművészeti Kiállításon *Gránátalma díjat* kapott kalotaszegi vagdalásos munkájáért. Legnagyobb elismerésére sem kellett sokáig várni, mert 1994-ben a Kis Jankó Bori pályázaton elnyerte a *Kis Jankó Bori díjat* egy nyugat-dunántúli vagdalásos faliszőnyegért. A vertcsipke szegélyt Mélykutiné Selmeci Erzsébet készítette múzeumi darab után.

Ugyancsak 1994-ben a X. Országos Népművészeti Kiállításon *Arany díjat* kapott egy múzeumi minta után készült nyugat-dunántúli vagdalásos terítőért. A sikersorozat 1996-ban folytatódott a XI. Országos Népművészeti Kiállításon, ahol az Ipolyi Arnold gyűjteményben található hímzés alapján tervezett és szálánvarrott technikával készült faliszőnyegért szintén *Arany díjat* nyert.

1997-ben augusztus 20-án a Mesterségek Ünnepén szerepelt Győrben, és a *Király Zsiga különdíjat* (Király Zsiga a Kisalföld kiemelkedő faragó-pásztorja volt 1840 körül) vehette át.

Tóth Ágnesnek gratulálunk, tudjuk hogy szorgalmasan dolgozik és készül a következő pályázatra, kiállításra.

Domonkos Ottó

Tóth Ágnessel, a népművészet többszörösen kitüntetett mesterével beszélget *Kücsán József*

Gyerekkoromtól kézimunkáztam, édesanyámtól tanultam. Miután leérettségiztem, ami addig lefoglalt időm volt, az „ittthon maradt”. Akkor kezdtem el komolyabban foglalkozni a hímzésekkel, először divat-kézimunkákat készítettem, kézimunka könyvek kerültek a kezembe, az eredeti néprajzi anyagot nem ismertem. A könyvek címlistáiból ismertem meg a néprajzi könyveket és jöttem rá, hogyan lehetne tovább lépni. A Soproni Múzeumban megismerkedtem Domonkos Ottóval, ő igazított el, merre haladjak tovább. Rájöttem, hogy az itteni, rábaközi kézimunkák kerülhetnek hozzám a legközelebb, azokat ismerhetem meg legjobban. Így kezdtem el.

A technikát könyvekből tanultam, majd először a pedagógus szakkörbe mentünk el, vezetője Szabó Alajosné, Rózsi néni volt. Ott hívták fel a figyelmemet a pályázatokra, kiállításokra, az 1970-es évek közepén. Amikor Nyíregyházán beválogatták egy munkámat, a kiállításon találkoztam Béli Ferencnével. Ő akkor a Liszt Ferenc Művelődési Ház szakkörét

vezette, jórészt tőle tanultam meg a technikát, hogyan kell egy kézimunkának a hátulját elkészíteni, a sarkait és más egyebeket. Megismertettem más tájegységek kézimunkáival, más technikákkal is. Elvégeztem egy tanfolyamot a pedagógus szakkörben és ott tanultam tovább, beágyazva más művészetek közé, fokozatosan lépésről lépésre. Ha valamit csinál az ember, akkor azt csak jól érdemes csinálni és ez rettentő nagy örömet jelentett nekem. A kézimunkán keresztül a népművészet más ágait is megismertem, jártam koncertekre, a Muzsikás Együttest hallgattam. Az volt a baj, hogy én nem tudtam elmenni a kiállítások megnyitóra, egyéb rendezvényekre, így itt Sopronban eléggé „félre voltam a dolgoktól”. A kézimunkáimat hozták és vitték, én elküldtem és csak hírt hallottam itt-ott, az újságban néha, vagy aki visszahozta elmondta, hogy tetszett, ez jó, ezt így kell csinálni továbbra is, és akkor valamit közel hozott hozzám. A többiekkel nem nagyon találkoztam.

Az első egy-két év után kiszűrődtek a nem néprajzi ihletésű dolgok. Először a színeset próbáltam, ahogy mindenki; a kalocsait meg a matyót látja legtöbbit az ember. Azután rájöttem, hogy ezt is csak úgy érdemes, ha pontosan tudjuk, melyik szín mit jelent, minek milyen jelentése van, ezért abbahagytam. Míután a Soproni Múzeumban megnéztem az anyagot, először itt is a színeset kezdtem, azután az egyszínűt és később kezdtem el a fehéret, a vagdalásost. Ez volt a legnehezebb technika amit elsajátítottam, de azt hiszem ez a kedvencem. A mai napig ezzel dolgozom legszívesebben. Sajnos pár éve romlani kezdett a szemem, így ez gátat vet, és ehhez nehezebb az alapanyagot is beszerezni. Édesanyám az Alföldön született, a nyarakat gyerekkoromban mindig ott töltöttem. Ott a házivásznat az utolsó pillanatig használta a nagymamám, törölközőket, kendőket, szakajtóruhákat, de ez olyan természetes volt, nem figyeltem fel rá. Csak amikor itt a múzeumban megláttam a kézimunkákat, jutott eszembe, hogy ezen lehet hímezni is. Az utolsó pillanatban szedték össze ami ott volt, a nagymama is segített, az idős néniktől, ami még használatlan volt a ládafiában. Ezeket kézimunkáztam, sokkal jobb volt azokon dolgozni, szebbnek látszott s ezt is megismertem. Most már nehezen tudok rajta hímezni, mert nagyon apró.

A fonalakat a boltból vesszük – sajnos. Nagyon nehéz megfelelő színárnyalatot kapni, most meg pláne, hozzák innen-onnan külföldről, nagyon drága is. Szőrhímzést nem csináltam. Egyet próbáltam, de sajnos allergiás vagyok a gyapjúra. Abbahagytam, messziről csodálom.

Nem akarok végigmenni az ország nagy hímzőterületein. Beláttam mi az ami hozzám közel van, mi az amit megismerhetek. Sajnos nem tudok ide-oda eljárni, könyvből pedig nem ismerhető meg annyira, hogy profi módon készítsem. Azt hiszem, leginkább itt maradok, Sopron megyénél. Bár kalotaszegi vagdalásos és pamut szálánvarrott kézimunkát nagyon sokat csináltam, készítek most is, ha egy-egy mintát találok ami olyan, hogy azt mondja, ezt meg kell csinálnom. Azután van úgy, hogy nagyon tetszik valami és amikor elkezdem nem olyan, amilyenek én azt elképzeltem. Akkor abbahagyom. Sok olyan kézimunkám van, ami két-három évig is készül. A rábaközi kézimunkákhoz hozzátartozik a verticsipke és ez nekem nagyon tetszik. Régebben Németh Józsefné készített nekem verticsipkét, de megromlott a szeme, már nem csinálja. Utána Selmecki Erzsébet készített egyet, de neki is kevés az ideje, nem bírja a szeme. Ígérték, megismertetnek egy asszonnyal, aki készít csipkét, megvárom. Így mostanában nem készítek csipkével kiegészített munkát.

A rábaközin belül kipróbáltam minden technikát, de a szálánvarrottat szeretem legjobban csinálni, meg a vagdalásost. Höveji hímzést nem készítettem, de sok hasonló technika van a vagdalásosban, ott csináltam. A pókózás megtalálható más munkákon.

A látott mintákat nem szolgálai másolom, mindig megindít egy-egy motívum. Nagyon szeretem a gránátalmát, a tulipánokat, a madarakat, az állatmotívumokat, a figurális dolgokat. Ha olyat látok, azt bárhonnán lerajzolom és majd megérik, hogy mi lesz belőle. Az anyagon is múlik, mert van úgy, hogy az anyagot látom meg, akkor elképzelem, hogy én valaha lerajzoltam valamit és az pont erre lenne jó. Azután van úgy, hogy megtervezem, megszerkesztem, kimérem, kiszámolom – mert ezt ki kell számolni – és akkor nem illik az anyagra! Akkor várok, akkor baj van, mert mást kell tervezni és az már nem olyan jó, ha úgy kell keresnem és nem maga a minta szól, hogy ezt kell. A kompozíciókat akkor beszélem meg mással, ha már bennem kialakultak. Akkor már nem tudnak annyira befolyásolni. Megkérdezem, hogy tetszik-e valakinek? Először édesanyámat kérdezem, azután kiterítem a tervet és magam is nézem napokig ami már kialakult, és tovább gondolom. Mindenki

hozzászól, ezt magamban összegyűjtöm és magam döntöm el mit csináljak. Menet közben ritkán változtatok, inkább abbahagyom azt, ami nem olyan lett amilyennek elterveztem. Sok félbemaradt munkám van.

A Népművészet Ifjú Mestere címre először 1984-ben pályáztam, de akkor nem sikerült, 1985-ben már igen. 1989-ben lettem népi iparművész, egy újabb pályázattal. A '90-es évektől kezdve kétévenként volt az országos pályázat, a mezőkövesdi Kis Jankó Bori pályázat. Mindegyiken részt vettem és nyertem is vagy első, vagy fődíjat. Így van már Gránátalma és Kis Jankó Bori díjam, Aranydiploma díjam és a Pro Renovanda Hungariae meghívásos alapítványi pályázatot is elnyertem az egyik évben.

Több kedves darabom van, amiket soha nem hagyok ki a kiállításokról. A Stornó gyűjteményből származó ún. kétfejű sasos és a sárkányos minták, azokat szeretem legjobban, velük lettem ifjú népművész. Szintén a Soproni Múzeumból való a fehér vagdalásos, madaras munkám mintája, vertcsipke szegéllyel készült mindhárom. Öröm minden díj, visszajelzés, hogy nem csinálom rosszul. Az viszont nagyobb örömet ad, ha egy kiállításon látom, hogy megnézik a munkámat, nézik a hátulját, megcsodálják és nem tudják, hogy én állok ott. Megmutatni a kézimunkákat az az igazi öröm, és ha én is látom, hogy másnak tetszik! A díjak is számítanak valóban, de a kiállítás nagyobb boldogság!

